

รายการปิดบัญชี (CLOSING ENTRIES)

สมุดรายวันทั่วไป

	ของสำนักงานใหญ่	ของสาขา
25X2 31 ธ.ค.		25X2 (1) บ/ช สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25X2 3,300 บ/ช ขาย 14,000 บ/ช สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่ 11,000 บ/ช ชื้อ 2,000 บ/ช ค่าใช้จ่าย 2,400 บ/ช กำไรขาดทุน 1,900 ปิดบัญชีรายได้รายจ่าย บันทึกสินค้าคงเหลือ ปลายงวดเข้าบัญชีกำไรขาดทุน
	(2) บ/ช เดินสะพัดสาขา 1,900 บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา 1,900 บันทึกผลกำไรของสาขาที่รายงานมาเข้า บัญชีเดินสะพัดสาขา	(2) บ/ช กำไรขาดทุน 1,900 บ/ช เดินสะพัดสำนักงานใหญ่ 1,900 ปิดบัญชีกำไรขาดทุน โอนกำไรของสาขา เข้าบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่
	(3) บ/ช สินค้าส่งไปสาขา-กำไร 1,000 บ/ช กำไรในสินค้าคงเหลือของสาขา 300 บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา 700 ปิดบัญชีสินค้าส่งไปสาขา-กำไร 1,000 บาท ซึ่งในจำนวนนี้เป็นกำไรที่ยังรวมอยู่ในสินค้า คงเหลือของสาขา = $\frac{10}{110} \times 3,300$ = 300 บาท ดังนั้น ส่วนที่เหลือคือ 1,000-300 = 700 บาท ถือเป็นกำไรของสินค้าที่สาขาย้ายได้ ให้โอนไปเข้าบัญชีกำไรขาดทุนของสาขา	

สมุดรายวันทั่วไป

	สำนักงานใหญ่	สาขา
25X2		
31 ธ.ค.	(4) บ/ช สิ้นค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25X2 10,000 บ/ช ขาย 36,000 บ/ช สิ้นค้าส่งไปสาขา-ทุน 10,000 บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา 2,600 (1,900+1,000-300) บ/ช สิ้นค้าคงเหลือ 1 ม.ค. 25X2 6,000 บ/ช ซื้อ 38,000 บ/ช ค่าใช้จ่าย 5,400 บ/ช กำไรขาดทุน 9,200 ปิดบัญชีรายได้รายจ่าย บันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือยกไปเข้าบัญชีกำไรขาดทุน	
	(5) บ/ช กำไรขาดทุน 9,200 บ/ช กำไรสะสม 9,200 ปิดบัญชีกำไรขาดทุน โอนผลกำไรสุทธิปีนี้เข้าบัญชีกำไรสะสม	

ข้อสังเกต ในกรณีที่สำนักงานใหญ่ตราราคาสินค้าส่งไปให้สาขาในราคาที่สูงกว่าทุน ผลกำไรหรือขาดทุนที่สาขาคำนวณได้ตอนสิ้นงวดบัญชีและรายงานมายังสำนักงานใหญ่นี้ยังไม่ถูกต้อง เพราะต้นทุนสินค้าที่ขายได้บวกกำไรล่วงหน้าไว้ ดังนั้น สำนักงานใหญ่จะต้องทำการปรับปรุงหากำไรขาดทุนที่แท้จริงของสาขา ดังตัวอย่างข้างต้นกำไรที่แท้จริงของสาขา คือ 2,600 บาท

ในปีที่ 2

บริษัท สันต์ จำกัด
สำนักงานใหญ่และสาขา
กระดาศทำการ เพื่อจัดทำงานการเงินรวม
สำหรับปี สิ้นสุด 31 ธันวาคม 25x3

	งบทดลอง				รายการปรับปรุง และตัดบัญชี		งบการเงินรวม	
	สำนักงานใหญ่		สาขา		เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต
	เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต				
งบกำไรขาดทุน :-								
ขาย	47,200		26,200			73,400		
สินค้าคงเหลือ 1 ม.ค. 25x3	10,000		3,300		(1)300	13,000		
ซื้อ	44,560		6,000			50,560		
สินค้านำเข้าจากสำนักงานใหญ่			14,300		(2)14,300			
สินค้าส่งไปสาขา-ทุน		13,000		(2)13,000				
สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25x3		12,700		(3)480			17,500	
ค่าใช้จ่าย	9,400		4,200			13,600		
รวม	63,960	72,900	27,800	31,480		13,600		
กำไรสุทธิรวม						13,740^B		
						90,900	90,900	
งบกำไรสะสม :-								
กำไรสะสม 1 ม.ค. 25x3		10,000					10,000	
กำไรสุทธิรวม							13,740 ^B	
เงินปันผลจ่าย	2,000					2,000		
กำไรสะสม 31 ธ.ค. 25x3						21,740		
						23,740	23,740	
งบดุล								
เงินสด	11,400		4,400			15,800		
ลูกหนี้	7,200		3,400			10,600		
สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25x3	12,700		5,280		(3)480	17,500		
เดินสะพัดสาขา	8,200				(4)8,200			
สินค้าส่งไปสาขา-กำไร		1,300		(2)1,300				
กำไรในสินค้าคงเหลือของสาขา		300		(1)300				
เจ้าหนี้		5,960		1,200			7,160	
เดินสะพัดสำนักงานใหญ่				8,200	(4)8,200			
หุ้นทุน		15,000					15,000	
กำไรสะสมรวม							21,740	
	105,460	105,460	40,880	40,880	23,280	23,280	43,900	
การคำนวณกำไรสุทธิรวม :-								
รายได้และค่าใช้จ่ายรวม	63,960	72,900	27,800	31,480				
กำไรที่สาขาแจ้งมา			3,680					
			31,480	31,480				
กำไรขาดทุนของสาขา				3,680				
ปรับปรุงกำไรดังนี้ :- (ปีที่ 2+ปีที่1)								
สินค้าส่งไปสาขา-กำไร (1,300+300)				1,600				
กำไรในสินค้าคงเหลือ (ปลายงวด)			480					
กำไรสุทธิ	8,940		4,800					
	72,900	72,900	5,280	5,280				

หมายเหตุ สมมติว่าสินค้าคงเหลือมีเฉพาะสินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งไปให้เท่านั้น ส่วนสินค้าที่สาขาซื้อมาจากบุคคลภายนอกสาขาได้ขายหมดไปในระหว่างปี

สรุป กำไรสุทธิของสาขา	4,800 บาท
กำไรสุทธิของสำนักงานใหญ่	<u>8,940</u> บาท
∴ กำไรสุทธิรวม	<u><u>13,470</u></u> บาท

ข้อสังเกต ในปีที่ 2

ในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่จะมีบัญชีที่เกี่ยวกับกำไรในสินค้าที่สาขา 2 บัญชี คือ บัญชีกำไรในสินค้าคงเหลือของสาขา ซึ่งแสดงจำนวนกำไรในสินค้าที่สาขาในวันต้นปี (กำไรในสินค้าคงเหลือปลายปีก่อนยกมาเป็นกำไรในสินค้าคงเหลือต้นปีใหม่) และบัญชีสินค้าส่งไปสาขา-กำไรซึ่งใช้บันทึกกำไรในสินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งไปให้สาขาในระหว่างปี

สำหรับบัญชีกำไรในสินค้าคงเหลือของสาขาที่ยกมาต้นปีที่ 2 ตอนสิ้นงวดบัญชีจะโอนกำไรในบัญชีนี้ ซึ่งถือว่าขายสินค้าได้แล้วไปเข้าบัญชีกำไรขาดทุนของสาขา

รายการปรับปรุงและตัดบัญชี

- (1) ตัดบัญชีกำไรในสินค้าคงเหลือ (ต้นงวด) ที่สาขา กับบัญชีสินค้าคงเหลือต้นงวด ซึ่งเป็นผลให้สินค้าคงเหลือต้นปี ปรากฏในช่องงบรวมในราคาทุน
- (2) ตัดบัญชีสินค้ารับจากสำนักงานใหญ่กับบัญชีสินค้าส่งไปสาขา-ทุนและบัญชีสินค้าส่งไปสาขา-กำไร ซึ่งเป็นบัญชีตรงกันข้าม
- (3) ตัดกำไรในสินค้าคงเหลือ (ปลายงวด) ซึ่งคำนวณได้ดังนี้ :-

ราคาสินค้าคงเหลือปลายงวดของสาขา	= 5,280 บาท
(เป็นราคาที่สำนักงานใหญ่บวกกำไรล่วงหน้า 10%)	
ราคาทุนของสินค้าคงเหลือ $(5,280 \times \frac{100}{110})$	= <u>4,800</u> บาท
ดังนั้น กำไรในสินค้าคงเหลือปลายงวด $(5,280 \times \frac{10}{110})$	= <u><u>480</u></u> บาท
- (4) ตัดบัญชีเดินสะพัดสาขากับบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ ซึ่งเป็นบัญชีตรงกันข้าม

รายการปิดบัญชี ปีที่ 2

สมุดรายวันทั่วไป

	สำนักงานใหญ่	สาขา
25X3 31 ธ.ค.		25X3 (1) บ/ช สิ้นค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 2531 5,280 บ/ช ขาย 26,200 บ/ช สิ้นค้าคงเหลือ 1 ม.ค. 2531 3,300 บ/ช สิ้นค้ารับจากสำนักงานใหญ่ 14,300 บ/ช ชื้อ 6,000 บ/ช ค่าใช้จ่าย 4,200 บ/ช กำไรขาดทุน 3,680 ปิดบัญชีรายได้รายจ่าย บันทึกสิ้นค้าคงเหลือ ปลายงวดเข้าบัญชีกำไรขาดทุน
	(2) บ/ช เดินสะพัดสาขา 3,680 บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา 3,680 บันทึกผลกำไรของสาขาที่รายงานมาเข้า บัญชีเดินสะพัดสาขา	(2) บ/ช กำไรขาดทุน 3,680 บ/ช เดินสะพัดสำนักงานใหญ่ 3,680 ปิดบัญชีกำไรขาดทุน โอนผลกำไรของสาขา เข้าบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่
	(3) บ/ช กำไรในสินค้าคงเหลือของสาขา (ต้นงวด) 300 บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา 300 โอนกำไรในสินค้าคงเหลือของสาขาที่ยกมา ต้นปีที่ 2 ซึ่งขายสินค้าได้แล้วไปเข้าบัญชี กำไรขาดทุนของสาขา	
	(4) บ/ช สิ้นค้าส่งไปสาขา-กำไร 1,300 บ/ช กำไรในสินค้าคงเหลือของสาขา 480 บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา 820 ปิดบัญชีสินค้าส่งไปสาขา-กำไร 1,300 บาท ซึ่งในจำนวนนี้กำไรที่รวมอยู่ในสินค้าคงเหลือ ของสาขา = $\frac{10}{110} \times 5,280 = 480$ บาท ดังนั้น ส่วนที่เหลือคือ $1,300 - 480 = 820$ บาท ถือเป็นกำไรของสินค้าที่สาขาขายได้ ให้โอนไปเข้าไว้ในบัญชีกำไรขาดทุนของสาขา	

สมุดรายวันทั่วไป

	สำนักงานใหญ่	สาขา
25X3 31 ธ.ค.	(5) บ/ช สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25X3 12,700 บ/ช ขาย 47,200 บ/ช สินค้าส่งไปสาขา-ทุน 13,000 บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา 4,800 (3,680+300+820) บ/ช สินค้าคงเหลือ 1 ม.ค. 25X1 10,000 บ/ช ชื้อ 44,560 บ/ช ค่าใช้จ่าย 9,400 บ/ช กำไรขาดทุน 13,740 ปิดบัญชีกำไรขาดทุน โอนผลกำไรสุทธิปีนี้ เข้าบัญชีกำไรสะสม	
	(6) บ/ช กำไรขาดทุน 13,740 บ/ช กำไรสะสม 13,740 ปิดบัญชีกำไรขาดทุน โอนผลกำไรสุทธิปีนี้ เข้าบัญชีกำไรสะสม	
	(7) บ/ช กำไรสะสม 2,000 บ/ช เงินปันผลจ่าย 2,000 ปิดบัญชีเงินปันผลจ่าย เข้าบัญชีกำไรสะสม	

3. การตีราคาสินค้าที่ส่งไปให้สาขาในราคาขาย (GOODS BILLED TO THE BRANCH AT SETTING PRICE)

ตามวิธีนี้บัญชีสินค้าที่รับมาจากสำนักงานใหญ่ จะเดบิตด้วยราคาขาย และจะเครดิตบัญชีนี้ด้วยราคาขายเช่นเดียวกัน เมื่อมีการขายสินค้า ยอดคงเหลือของบัญชีนี้จะแสดงถึงสินค้าคงเหลือที่สาขาในราคาขายทำให้เกิดมี Perpetual Inventory ขึ้น วิธีนี้จะใช้ได้ในกรณีที่ราคาขายของสินค้ามีการเปลี่ยนแปลงไม่บ่อยนัก

แต่ถ้าในกรณีที่ราคาขายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ กิจการค้าก็ควรทำรายการปรับปรุงเกี่ยวกับสินค้าที่รับจากสำนักงานใหญ่ในราคาหนึ่ง และนำสินค้าเหล่านี้ออกจำหน่ายอีกราคาหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความยุ่งยากมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ

วิธีการบันทึกบัญชีเมื่อมีการส่งสินค้าไปให้สาขาในราคาขาย

เมื่อสำนักงานใหญ่ส่งสินค้าไปให้สาขาโดยตีราคาสินค้าในราคาขายหลักในการบันทึกบัญชีปฏิบัติเช่นเดียวกันกับวิธีที่ 2 (ส่งสินค้าไปให้สาขาในราคาสูงกว่าทุน) ทุกประการ

ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับบัญชีสาขา

1. สินทรัพย์ถาวร (FIXED ASSETS)

ก. โดยปกติสินทรัพย์ถาวรที่สาขาจะบันทึกบัญชีไว้ทางด้านสำนักงานใหญ่เท่านั้น ซึ่งจะแสดงการลงบัญชีได้ดังนี้ :-

สมุดรายวันทั่วไป

รายการค้า	สำนักงานใหญ่	สาขา
1. ถ้าสำนักงานใหญ่ซื้อสินทรัพย์ถาวรส่งไปให้สาขา	บัญชีสินทรัพย์ถาวร (ระบุประเภท) xx บัญชีเงินสด xx บันทึกส่งสินทรัพย์ถาวรส่งไปให้สาขา	ไม่บันทึกบัญชี
2. ถ้าสาขาซื้อสินทรัพย์ถาวรเอง	บัญชีสินทรัพย์ถาวร (ระบุประเภท) xx บัญชีเดินสะพัดสาขา xx บันทึกสาขาซื้อสินทรัพย์ถาวรจากบุคคลภายนอก	บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ xx บัญชีเงินสด xx บันทึกการซื้อสินทรัพย์ถาวรจากบุคคลภายนอก

ข. ในกรณีที่สำนักงานใหญ่ โอนสินทรัพย์ถาวรไปให้สาขา และสาขาก็บันทึกบัญชีสินทรัพย์เหล่านั้นเอง การลงบัญชีจะเป็นดังนี้ :-

สมุดรายวันทั่วไป

รายการค้า	สำนักงานใหญ่	สาขา
1. ถ้าสำนักงานใหญ่ซื้อสินทรัพย์ถาวรส่งไปให้สาขา	บัญชีเดินสะพัดสาขา xx บัญชีเงินสด xx บันทึกส่งสินทรัพย์ถาวรไปให้สาขา	บัญชีสินทรัพย์ถาวร (ระบุประเภท) xx บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ xx บันทึกรับสินทรัพย์ถาวรจากสำนักงานใหญ่
2. ถ้าสาขาซื้อสินทรัพย์ถาวรจากบุคคลภายนอก	ไม่บันทึกบัญชี	บัญชีสินทรัพย์ถาวร (ระบุประเภท) xx บัญชีเงินสด xx บันทึกซื้อสินทรัพย์ถาวรจากบุคคลภายนอก

ค. ถ้าสาขาไม่เก็บบันทึกสินทรัพย์ถาวรเอง แต่ให้สำนักงานใหญ่เป็นผู้จัดเก็บ บันทึกบัญชีเพียงฝ่ายเดียว เมื่อสำนักงาน ใหญ่โอนสินทรัพย์ไปให้สาขา ทางสำนักงานใหญ่ก็จะ ใช้วิธีการโอนบัญชีสินทรัพย์ถาวรนั้นๆ ไปเดบิตบัญชีสินทรัพย์ถาวรที่สาขาโดย

เดบิต บัญชีสินทรัพย์ถาวรที่สาขา (จำแนกประเภท) xx

เครดิต บัญชีสินทรัพย์ถาวรนั้นๆ xx

โอนสินทรัพย์ถาวรรวมให้สาขา

แต่ทางฝ่ายสาขาเองไม่ต้องบันทึกบัญชี แต่เพื่อบันทึกความทรงจำทางสาขาที่อาจจะ ใช้วิธีการบัญชีบันทึกบัญชีสินทรัพย์สินทรัพย์ถาวรเหล่านี้ไว้ในสมุดทะเบียนก็ได้

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นจะมีความสัมพันธ์กับการคิดค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน ซึ่ง มีหลักที่พอสรุปให้เห็นดังนี้ คือ

1. ฝ่ายที่บันทึกบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สิน จะต้องเป็นฝ่ายบันทึกบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสมด้วย
2. ฝ่ายที่ใช้ทรัพย์สินจะต้องเป็นฝ่ายบันทึกบัญชีค่าเสื่อมราคาด้วย

สมุดรายวันทั่วไป

กรณีที่	สำนักงานใหญ่ (ผู้บันทึกทรัพย์สิน)	สาขา (ผู้ใช้ทรัพย์สิน)
1. สำนักงานใหญ่เป็นผู้บันทึก ทรัพย์สินโดยซื้อหรือโอน ทรัพย์สินให้สาขาใช้ (รวม ทั้งสาขาซื้อเอง)	บ/ช เดบิตสะพัดสาขา xx บ/ช ค่าเสื่อมราคาสะสม- ทรัพย์สินถาวร (ระบุประเภท) xx	บ/ช ค่าเสื่อมราคา xx บ/ช เดบิตสะพัดสำนักงานใหญ่ xx

สมุดรายวันทั่วไป

กรณีที่	สำนักงานใหญ่ (ผู้บันทึกทรัพย์สินและผู้ใช้ทรัพย์สินเอง)	สาขา
2. สำนักงานใหญ่เป็นผู้บันทึก ทรัพย์สินและสำนักงานใหญ่ เป็นผู้ใช้ทรัพย์สินเอง (มิได้ โอนให้สาขา)	บ/ช ค่าเสื่อมราคา xx บ/ช ค่าเสื่อมราคาสะสม- ทรัพย์สินถาวร (ระบุประเภท) xx	ไม่บันทึกบัญชี

สมุดรายวันทั่วไป

กรณีที่	สำนักงานใหญ่	สาขา (ผู้บันทึกทรัพย์สินและผู้ใช้ทรัพย์สิน)
3. สาขาเป็นผู้บันทึกทรัพย์สิน และสาขาซื้อทรัพย์สินใช้เอง (หรือสำนักงานใหญ่ซื้อหรือ โอนให้ใช้)	ไม่ต้องบันทึกบัญชี	บ/ช ค่าเสื่อมราคา xx บ/ช ค่าเสื่อมราคาสะสม xx ทรัพย์สินถาวร (ระบุประเภท)

2. รายจ่ายของสาขาที่สำนักงานใหญ่จ่ายแทนไป (BRANCH EXPENSES ON HOME OFFICE BOOKS)

ค่าใช้จ่ายบางประเภทที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสาขา อาจจะบันทึกในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ เช่น การคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร (ในกรณีที่สินทรัพย์ถาวรของสาขาใช้วิธีบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่) ค่าใช้จ่ายบางประเภทที่ควรเฉลี่ยไปเป็นรายจ่ายของสาขาที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้การคำนวณหาผลกำไรขาดทุนของสาขาถูกต้อง ดังนั้น เมื่อสำนักงานใหญ่ปรับปรุงคิดค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เป็นของสาขา กระทำโดย

สมุดรายวันทั่วไป

	สำนักงานใหญ่	สาขา
25X0 31 ธ.ค.	บ/ช กำไรขาดทุนของสาขา xx บ/ช ค่าใช้จ่าย (ระบุประเภท) xx บันทึกค่าใช้จ่ายที่สำนักงานใหญ่จ่ายแทนสาขา หรือถ้าต้องการให้สาขานำรายการนี้ด้วย การบันทึกบัญชีจะทำได้โดย	ไม่ต้องบันทึกบัญชี
	บ/ช เงินสะพัดสาขา xx บ/ช ค่าใช้จ่าย (ระบุประเภท) xx บันทึกค่าใช้จ่ายที่สำนักงานใหญ่จ่ายแทนสาขา และแจ้งให้สาขาทราบ	บ/ช ค่าใช้จ่าย (ระบุประเภท) xx บ/ช เงินสะพัดสำนักงานใหญ่ xx บันทึกค่าใช้จ่ายที่สำนักงานใหญ่จ่ายแทนและแจ้ง ให้สาขาทราบ

การจัดทำบกระทบยอดบัญชีเดินสะพัดสำนักงนใหญ่และสาขา (RECONCILIATION OF RECIPROCAL ACCOUNTS)

สำหรับบัญชีเดินสะพัดสำนักงนใหญ่ (อยู่ในสมุดบัญชีของสาขา) และบัญชีเดินสะพัดสาขา (อยู่ในสมุดบัญชีของสำนักงนใหญ่) เป็นบัญชีที่ลงรายการอย่างเดียวกัน แต่กลับข้างกันซึ่งเรียกว่า บัญชีตรงข้าม (Reciprocal Accounts) เหตุนี้บัญชีทั้งสองตามปกติจะดองมียอดคงเหลือตรงกันแต่ในทางปฏิบัติยอดคงเหลือของทั้งสองบัญชีมักจะมียอดคงเหลือไม่ตรงกัน ทั้งนี้เพราะว่ามีรายการบางรายการที่เกิดขึ้นแล้ว ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ทำการบันทึกบัญชีแล้ว แต่อีกฝ่ายหนึ่งยังไม่ได้บันทึกบัญชี ดังนั้นในตอนปลายงวดก่อนที่จะจัดทำงบการเงินรวมก็ต้องทำการปรับปรุงให้ยอดคงเหลือในบัญชีทั้งสองตรงกันเสียก่อน รายการที่ทำให้ยอดคงเหลือของบัญชีเดินสะพัดสำนักงนใหญ่และบัญชีเดินสะพัดสาขาไม่ตรงกัน พอสรุปได้ดังนี้ :-

1. เงินสดที่ส่งให้ระหว่างกันแต่อีกฝ่ายยังไม่ได้รับ (CASH TRANSIT)

(1.1) ถ้าสำนักงนใหญ่ได้ส่งเงินสดไปให้สาขา ทางสำนักงนใหญ่ได้ลงบัญชีไว้แล้ว เมื่อส่งไปให้สาขาแต่ทางสาขายังไม่ได้รับภายในงวดปีที่ จัดทำงบบัญชี ในสมุดบัญชีของสาขาจะปรับปรุงรายการดังนี้ :-

สมุดรายวันทั่วไป

25x0	บัญชีเงินสดระหว่างทาง	XX	
	บัญชีเดินสะพัดสำนักงนใหญ่		XX

และเมื่อจัดทำงบบัญชีสิ้นปี บัญชีเงินสดระหว่างทางจะปิดหายยอดคงเหลือยกไปเพื่อแสดงในงบดุล และเมื่อทางสาขาได้รับเงินสดที่สำนักงนใหญ่ส่งมาให้เมื่อใด ก็จะมีการปรับปรุงรายการนี้โดย

สมุดรายวันทั่วไป

25x0	บัญชีเงินสด	XX	
	บัญชีเงินสดระหว่างทาง		XX

(1.2) ถ้าสาขาได้ส่งเงินสดไปให้สำนักงนใหญ่ สาขาจะลงบัญชีไว้แล้ว แต่สำนักงนใหญ่ยังไม่ได้รับภายในงวดปีที่จัดทำงบบัญชี ในสมุดบัญชีของสำนักงนใหญ่จะปรับปรุงรายการดังนี้ :-

สมุดรายวันทั่วไป

25x0	บัญชีเงินสดระหว่างทาง	XX	
	บัญชีเดินสะพัดสาขา		XX

และเมื่อทำงานบัญชี ณ ตอนสิ้นปี บัญชีเงินสระหว่างทางจะปิดหายอดคงเหลือยกไปแสดงในงบดุล เมื่อสำนักงานใหญ่ได้รับเงินสดที่สาขาส่งมาให้เมื่อใด ก็นำมาปรับปรุงดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

25x0	บัญชีเงินสด	xx	
	บัญชีเงินสระหว่างทาง		xx

2. สินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งไปสาขาแต่ยังอยู่ในระหว่างทาง (MERCHANDISE IN TRANSIT)

เมื่อสำนักงานใหญ่ได้ส่งสินค้าไปให้สาขา ทางสำนักงานใหญ่ได้ลงบัญชีไว้แล้ว แต่ทางสาขายังไม่ได้รับสินค้าภายในงวดปีที่ทำงานบัญชี ดังนั้นในสมุดบัญชีของสาขาจะทำการปรับปรุงรายการดังนี้ :-

สมุดรายวันทั่วไป - สาขา

25x0	เดบิต บัญชีสินค้ารับจากสำนักงานใหญ่-อยู่ในระหว่างทาง	xx	
	เครดิต บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่		xx
	ปรับปรุงบัญชีสินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งมาให้สาขา แต่สาขายังไม่ได้ลงบัญชี		

ในการทำงานการเงินรวมจะต้องนำรายการสินค้าที่อยู่ในระหว่างทางนี้รวมเข้ากับบัญชีสินค้าที่รับจากสำนักงานใหญ่ด้วยซึ่งจะทำยอดเท่ากับรายการสินค้าส่งไปสาขา แล้วจึงตัดรายการนี้ออกไปจากกระดาษทำการได้ และสำหรับรายการบัญชีสินค้าคงเหลือปลายงวดทางสาขาจะต้องนับสินค้าที่อยู่ในระหว่างทางนี้รวมเป็นสินค้าคงเหลือปลายงวดด้วยและให้แสดงไว้ในงบดุลของสาขา

3. รายการซื้อสินทรัพย์ถาวร

ในกรณีที่บัญชีสินทรัพย์ถาวรที่สาขาใช้นั้นบันทึกบัญชีไว้ในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ ดังนั้น เมื่อสาขาได้ซื้อสินทรัพย์มาและได้บันทึกบัญชีไว้เรียบร้อยแล้ว แต่สำนักงานใหญ่ยังไม่ได้รับแจ้งจากสาขาภายในงวดปีที่งบบัญชี จึงทำให้บัญชีเดินสะพัดของทั้งสองฝ่ายไม่ตรงกัน รายการนี้จะต้องปรับปรุงในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ตอนปลายงวด ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป - สำนักงานใหญ่

25x0	เดบิต บัญชีสินทรัพย์ถาวร (ระบุประเภท)	xx	
	เครดิต บัญชีเดินสะพัดสาขา		xx
	ปรับปรุงรายการที่สาขาซื้อทรัพย์สินถาวร แต่ทางสำนักงานใหญ่ยังไม่ได้บันทึกบัญชี		

4. รายจ่ายของสาขาที่สำนักงานใหญ่จ่ายแทนไป

ในการนี้จะเกิดขึ้นในกรณีที่รายจ่ายของสาขาที่ทางสำนักงานใหญ่จ่ายแทนไป แต่คิดเอาที่สาขาและทางสำนักงานใหญ่ได้ลงบัญชีรายจ่ายเหล่านี้ไว้แล้ว ในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ ดังนั้น เมื่อสาขาได้รับรายงานจากสำนักงานใหญ่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเหล่านี้ก็ต้องทำการปรับปรุงรายการโดยการบันทึกรายการค่าเหล่านี้ลงในสมุดบัญชีรายวันทั่วไปของสาขา ซึ่งแสดงให้เห็นได้ดังนี้ คือ :-

สมุดรายวันทั่วไป - สาขา

25x0	เดบิต บัญชีค่าใช้จ่าย (ระบุประเภท) เครดิต บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ ปรับปรุงบันทึกยอดค่าใช้จ่ายของสาขาที่สำนักงานใหญ่จ่ายแทน	xx xx
------	---	--------------

5. ทางสำนักงานใหญ่เครดิตบัญชีเดินสะพัดสาขา แต่ทางสาขายังมิได้เดบิตบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่

รายการประเภทนี้ได้แก่การที่สำนักงานใหญ่เก็บหนี้แทนสาขาและสาขาเป็นผู้เก็บบันทึกบัญชีลูกหนี้เอง

6. สาขาเครดิตบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ แต่ทางสำนักงานใหญ่ยังมิได้เดบิตบัญชีเดินสะพัดสาขา

ได้แก่กรณีที่สาขารายงานกำไรในงวดก่อนต่ำไปเพราะคำนวณกำไรผิด จึงลงบัญชีเครดิตบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่เพิ่มเติม แต่ทางสำนักงานใหญ่ยังมิได้ลงรายการแก้ไขนี้

ในการทำงานบกระทบยอดบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่และสาขา ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับการทำงานเทียบยอดเงินฝากธนาคาร (Bank Reconciliation Statement)

การส่งสินค้าหรือสินทรัพย์ไปมาระหว่างสาขาด้วยกัน (INTERBRANCH TRANSFER)

โดยปกติในการดำเนินงานของสาขาถูกจำกัดให้ทำรายการค้ากับสำนักงานใหญ่และกับบุคคลภายนอกเท่านั้น และสาขาจะไม่มี การติดต่อการค้าระหว่างกันแต่ก็อาจมีบางกรณีที่ทางสำนักงานใหญ่ยอมให้สาขามีการโอนสินทรัพย์ เงินสดหรือสินค้ระหว่างกันได้ ถ้าสินค้าหรือสินทรัพย์ได้ส่งจากสาขาหนึ่งไปอีกสาขาหนึ่งให้ถือว่าสินค้าหรือสินทรัพย์นั้น ๆ ได้ส่งมาจากสำนักงานใหญ่โดยตรง การบันทึกบัญชีแสดงได้ดังนี้ :-

สมุดรายวันทั่วไป

สำนักงานใหญ่	สาขา ก. ที่ส่งสินทรัพย์ไปให้ สาขา ข.	สาขา ข. ที่ได้รับสินทรัพย์ จาก สาขา ก.
25X0 บ/ช เติมน้ำสาข ข. (ที่ได้รับสินทรัพย์) xx บ/ช เติมน้ำสาข ก. (ที่ส่งสินทรัพย์ไป) xx บันทึกสินทรัพย์ที่ให้สาขา ก. ส่งไปให้ สาขา ข.	25X0 บ/ช เติมน้ำสำนักงานใหญ่ xx บ/ช สินทรัพย์ (ระบุประเภท) xx บันทึกส่งสินทรัพย์ไปให้สาขา ข.	25X0 บ/ช สินทรัพย์ (ระบุประเภท)xx บ/ช เติมน้ำสำนักงานใหญ่ xx บันทึกสินทรัพย์ได้รับจากสาขา ก.

ในการทำงานเดียวกันถ้าเป็นการส่งสินค้าไปมาระหว่างสาขา ก็ให้ถือว่าได้รับมาหรือส่งไป โดยสำนักงานใหญ่ โดยให้เดบิตหรือเครดิตบัญชีสินทรัพย์รับจากสำนักงานใหญ่

ตัวอย่างเช่น สมมติว่าสำนักงานใหญ่ส่งสินค้าไปให้สาขา ก. ราคาทุน 10,000 บาท ต่อมาทางสำนักงานใหญ่สั่งให้สาขา ก. โอนสินค้าจำนวนนี้ให้สาขา ข. การลงบัญชีทำดังนี้

ก. สำหรับการส่งสินค้าไปให้สาขา ก.

สมุดรายวันทั่วไป

สำนักงานใหญ่	สาขา ก.
25x0 บัญชีเติมน้ำสาข ก. 10,000 บัญชีสินทรัพย์ส่งไปสาขา ก. 10,000 บันทึกการส่งสินค้าไปให้สาขา ก.	25x0 บัญชีสินทรัพย์รับจากสำนักงานใหญ่ 10,000 บัญชีเติมน้ำสำนักงานใหญ่ 10,000 บันทึกรับสินทรัพย์จากสำนักงานใหญ่

ข. สำหรับการส่งสินค้าจากสาขา ก. ไปยังสาขา ข.

สมุดรายวันทั่วไป

สำนักงานใหญ่	สาขา ก.	สาขา ข.
25x0 บัญชีสินทรัพย์ส่งไปสาขา ก. 10,000 บัญชีสินทรัพย์ส่งไปสาขา ข. 10,000 เติมน้ำสาข ข. 10,000 เติมน้ำสาข ก. 10,000 บันทึกการให้สาขา ก. ส่งสินค้าให้สาขา ข.	25x0 บัญชีเติมน้ำสำนักงานใหญ่ 10,000 บัญชีสินทรัพย์รับจาก สำนักงานใหญ่ 10,000 บันทึกรับสินทรัพย์จากสำนักงานใหญ่และ ส่งสินทรัพย์ไปให้สาขา ข. ตามคำสั่งของ สำนักงานใหญ่	25x0 บัญชีสินทรัพย์รับจาก สำนักงานใหญ่ 10,000 บัญชีเติมน้ำสำนักงานใหญ่ 10,000 บันทึกการได้รับสินทรัพย์จากสาขา ก.

ค่าระวาง (FREIGHT)

ค่าระวางสินค้าที่ส่งไปให้สาขานั้นให้ถือเป็นต้นทุนของสินค้าด้วยโดยถือเป็นค่าระวางขาเข้าของสาขานั้น แต่ถ้าสินค้าถูกโอนจากสาขาหนึ่งไปอีกสาขาหนึ่งซึ่งจะต้องมีค่าระวางเกิดขึ้นในการโอนสินค้าระหว่างกัน ดังนั้น ถ้านำเอาบัญชีค่าระวางนี้ไปเพิ่มในราคาสินค้าอีกราคาต้นทุนสินค้าของสาขาที่รับโอนสินค้ามาก็จะมียอดสูงเกินไป ดังนั้นหลักในการคิดค่าระวางในกรณีที่มีการโอนสินค้าระหว่างสาขาด้วยกัน จะใช้หลักการที่ว่าสาขาที่รับโอนสินค้ามาจะบันทึกค่าระวางขาเข้า (Freight in) เท่ากับจำนวนค่าระวางที่ควรจะต้องจ่าย ถ้าหากว่าสินค้านั้นถูกส่งโดยตรงมาจากสำนักงานใหญ่ สำหรับค่าระวางส่วนที่เกินกว่าจำนวนนี้เท่าใดให้บันทึกลงในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ทางสำนักงานใหญ่ต้องรับภาระ

ตัวอย่างเช่น สมมติว่า สำนักงานใหญ่ส่งสินค้าไปให้สาขา ก. ราคาทุน 10,000 บาท โดยเสียค่าระวาง 500 บาท ณ 1 ม.ค. 25x0 ต่อมาเมื่อ 8 ม.ค. 25x0 สำนักงานใหญ่ส่งให้สาขา ก. โอนสินค้าจำนวนนี้ให้สาขา ข. โดยสาขา ก. จ่ายค่าระวางสินค้าที่โอนนี้อีก 400 บาท แต่ถ้าสินค้าจำนวนนี้จัดส่งโดยตรงจากสำนักงานใหญ่ไปยังสาขา ข. จะต้องเสียค่าระวางเพียง 800 บาท

วิธีลงบัญชี

1. สำหรับการส่งสินค้าให้สาขา ก.

สมุดรายวันทั่วไป

สำนักงานใหญ่	สาขา ก.
25x0	25x0
1 ม.ค. บัญชีเดินสะพัดสาขา ก. 10,500	1 ม.ค. บัญชีสินค้ารับจากสำนักงานใหญ่ 10,000
บัญชีสินค้าส่งไปสาขา ก. 10,000	บัญชีค่าระวางขาเข้า 500
บัญชีเงินสด 500	บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ 10,500
บันทึกส่งสินค้าให้สาขา ก.	บันทึกรับสินค้าจากสำนักงานใหญ่

2. สำหรับการส่งสินค้าจากสาขา ก. ไปยังสาขา ข.

สมุดรายวันทั่วไป

สำนักงานใหญ่	สาขา ก.	สาขา ข.
25X0	25X0	25X0
1. บันทึกบัญชีแบบ Compound Entries :-		
8 ม.ค.		
(1.1) บ/ข สินค้าส่งไปสาขา ก. 10,000 บ/ข สินค้าส่งไปสาขา ข. 10,000 บันทึกการที่สำนักงานใหญ่ ส่ง ก. ส่งสินค้าไปให้สาขา ข. ต่อ	บ/ข เดบิตสะพัดสำนักงานใหญ่ 10,500 บ/ข สินค้ายรับจากสำนักงานใหญ่ 10,000 บ/ข ค่าระวางขาเข้า 500 บันทึกการรับสินค้าจากสำนักงานใหญ่ และสาขา ก. ส่งต่อให้สาขา ข.	บ/ข สินค้ายรับจาก สำนักงานใหญ่ 10,000 บ/ข ค่าระวางขาเข้า 600 บ/ข เดบิตสะพัดสำนักงานใหญ่ 10,600 บันทึกการรับสินค้าจากสาขา ก. ตามที่ สำนักงานใหญ่ส่งให้สาขา ก. ส่งต่อให้ สาขา ข.
(1.2) บ/ข เดบิตสะพัดสาขา ข. 10,600 บ/ข ค่าระวางสูงเกินไป เนื่องจากกรรไกรโอนสินค้ายระหว่าง สาขา 300 บ/ข เดบิตสะพัดสาขา ก. 10,900 บันทึกการที่สำนักงานใหญ่ ส่งให้ สาขา ก. ส่งสินค้าไปให้สาขา ข. ต่อ	บ/ข เดบิตสะพัดสำนักงานใหญ่ 400 บ/ข เงินสด 400 บันทึกค่าระวางที่จ่ายไปในการส่งสินค้า ไปให้สาขา ข.	
2. บันทึกบัญชีแบบ Single Entry		
(2.1) บ/ข สินค้าส่งไปสาขา ก. 10,000 บ/ข สินค้าส่งไปสาขา ข. 10,000 บันทึกส่งสินค้าให้สาขา ก. และให้ สาขา ก. ส่งสินค้าต่อให้สาขา ข.		
(2.2) บ/ข เดบิตสะพัดสาขา ข. 10,500 บ/ข เดบิตสะพัดสาขา ก. 10,500		
(2.3) บ/ข เดบิตสะพัดสาขา ข. 100 บ/ข ค่าระวางสูงเกินไป 300 บ/ข เดบิตสะพัดสาขา ก. 400 บันทึกค่าใช้จ่าย ส่งสินค้าให้สาขา ข.		

บทสรุป (CONCLUSION)

ปัจจุบันมีการขยายตลาดสินค้าไปถึงมือผู้บริโภคโดยตรงโดยการส่งสินค้าไปขายยังท้องที่ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการขายผ่านตัวแทน (Agent) สาขา (Branch) และการฝากขาย (Consignment)

1. วิธีการบันทึกบัญชี

1.1 การบัญชีเกี่ยวกับตัวแทน

1.1.1 ถ้าตัวแทนเป็นบุคคลธรรมดา ใช้วิธีการเปิดสมุดบัญชีที่จำเป็น คือ สมุดบัญชีเงินสด ใช้บันทึกการรับเงินจากสำนักงานใหญ่ และการจ่ายค่าใช้จ่ายที่จ่ายจากเงินทุนหมุนเวียน ที่รับจากสำนักงานใหญ่

1.1.2 ถ้าตัวแทนเป็นนิติบุคคล ต้องทำการบันทึกบัญชีแบบบัญชีคู่ และเปิดบัญชีสำนักงานใหญ่ขึ้นโดยเดบิตบัญชีสำนักงานใหญ่ ด้วยยอดค่าใช้จ่ายที่จ่ายจากเงินทุนหมุนเวียน และเครดิตบัญชีสำนักงานใหญ่ด้วยยอดเงินสดหรือสิ่งของที่ได้รับจากสำนักงานใหญ่

สำหรับการบันทึกยอดรายจ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมดควรจัดทำ 2 ชุด

1. ส่งให้สำนักงานใหญ่
2. ตัวแทนเก็บไว้เป็นหลักฐานเอง

ทางด้านสำนักงานใหญ่ แบ่งวิธีบันทึกบัญชีออกเป็น 2 วิธี

1. - คำนวณกำไรจากการขายโดยผ่านตัวแทนแยกต่างหากจากการคำนวณกำไรของสำนักงานใหญ่
- หรือ - วิธีบันทึกบัญชีแยกออกต่างหากจากการขายตามปกติ
2. - คำนวณกำไรจากการขายโดยผ่านตัวแทนรวมกับกำไรของสำนักงานใหญ่
- หรือ - วิธีบันทึกบัญชีรวมไปกับการขายตามปกติ

1.2 การบัญชีเกี่ยวกับสาขา

วิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสาขา ขึ้นอยู่กับลักษณะของสาขา และความต้องการของสำนักงานใหญ่ที่ต้องการรายละเอียดเกี่ยวกับสาขามากน้อยเพียงใด

1.2.1 สำนักงานใหญ่เป็นผู้เก็บบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสาขาเอง สำนักงานใหญ่จะเป็นฝ่ายเก็บบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสาขารวมหรือแยกจากรายการของสำนักงานใหญ่

1.2.2 สำนักงานใหญ่และสาขาคงกันบันทึกรายการที่สาขาในสมุดของแต่ละฝ่าย สาขาเพียงจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสาขาส่งไปให้สำนักงานใหญ่ และทางสำนักงานใหญ่ก็สามารถคำนวณหาผลกำไรขาดทุนได้ในวันปิดบัญชี

1.2.3 สาขาเป็นฝ่ายเก็บบันทึกบัญชีของตนเองโดยสมบูรณ์ สาขาจะจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีคู่เพื่อบันทึกรับสินค้า และเงินสดที่ได้จากสำนักงานใหญ่ โดยสาขาจะเปิดบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ ด้านสำนักงานใหญ่ก็จะเปิดบัญชีเดินสะพัดสาขา เมื่อสิ้นงวดบัญชีสาขาจะแจ้งผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงานไปทางสำนักงานใหญ่ทราบ

2. การตีราคาสินค้าที่ส่งไปให้สาขา

สำนักงานใหญ่ใช้วิธีการตีราคาสินค้าที่ส่งไปให้สาขาในราคา

2.1 ตีราคาสินค้าที่ส่งไปให้สาขาในราคาทุน ไม่ต้องจัดทำกรปรับปรุงราคาสาขาที่ส่งไปและงบกำไรขาดทุนที่ส่งไปให้สำนักงานใหญ่ ก็เป็นกำไรขาดทุนที่แท้จริงของสาขา

2.2 ตีราคาสินค้าที่ส่งไปให้สาขาในราคาสูงกว่าทุน เป็นราคาสินค้าที่อยู่ระหว่างราคาทุนกับราคาขาย

2.3 ตีราคาสินค้าที่ส่งไปให้สาขาในราคาขาย สินค้าที่รับมาจากสำนักงานใหญ่ จะลงบันทึกราคาขายเช่นเดียวกับเมื่อมีการขายสินค้า

3. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสาขา

3.1 ก. บัญชีสินทรัพย์ถาวรที่สาขาจะบันทึกไว้ในสมุดของสำนักงานใหญ่

ข. บัญชีสินทรัพย์ถาวรที่สาขา บันทึกไว้ในสมุดของบัญชีของสาขาเอง

ค. สาขาไม่เก็บบันทึกสินทรัพย์ถาวร แต่สำนักงานใหญ่เป็นผู้จัดเก็บบันทึกบัญชี เมื่อมีการโอนสินทรัพย์ถาวรจากสำนักงานใหญ่ให้สาขา ทางสำนักงานใหญ่จะโอนสินทรัพย์ถาวรนั้น ๆ ไปเดบิตสินทรัพย์ถาวรที่สาขา

3.2 ราชจ่ายของสาขาที่สำนักงานใหญ่จ่ายแทนไป เมื่อมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นสำนักงานใหญ่จะลงบัญชีเอง ส่วนสาขาก็ไม่ต้องบันทึกรายการ แต่ถ้าต้องการให้สาขานำบันทึกบัญชีโดย เดบิตบัญชีค่าใช้จ่าย และเครดิตบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ ด้านสำนักงานใหญ่ก็บันทึกโดย เดบิตบัญชีเดินสะพัดสาขา และเครดิตบัญชีค่าใช้จ่าย

4. การจัดทำงบกระขยยอดบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่และสาขา

บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่กับบัญชีเดินสะพัดสาขา เป็นบัญชีที่ลงรายการอย่างเดียวกัน กล่าวคือเป็นบัญชีตรงข้าม ด้วยเหตุนี้จึงมียอดคงเหลือตรงกัน แต่ทางปฏิบัติยอดคงเหลือของบัญชีคงเหลือของบัญชีนี้จะไม่ตรงกัน ฉะนั้นตอนปลายงวดจึงต้องจัดทำกรปรับปรุงให้ยอดคงเหลือในบัญชีทั้ง 2 ตรงกันเสียก่อน

**ปัญหาศึกษาด้วยตนเองพร้อมเฉลย
การบัญชีสำนักงานใหญ่และสาขา**

ปัญหาที่ 1

ต่อไปนี้เป็นบททดลองของสำนักงานใหญ่และสาขา (หลังปิดบัญชี) เมื่อ 31 ธันวาคม 25x0

สมุดรายวันทั่วไป

	สำนักงานใหญ่		สาขา	
	เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต
เงินสด	20,000		200	
ลูกหนี้	6,000		590	
สินค้า	1,000		210	
เดินสะพัดสาขา	2,000			
ทรัพย์สินอื่น ๆ	21,000		1,000	
เจ้าหนี้		1,000		
เดินสะพัดสำนักงานใหญ่				2,000
สำรองกำไรในสินค้าที่สาขา*		10		
หุ้นทุน		40,000		
กำไรสะสม		8,990		
	<u>50,000</u>	<u>50,000</u>	<u>2,000</u>	<u>2,000</u>

*อีกวิธีคือบัญชี กำไรในสินค้าคงเหลือที่สาขา

รายการค้าที่เกิดขึ้นของสำนักงานใหญ่และสาขาในระหว่างปี 25x1 มีดังนี้ :-

1. สำนักงานใหญ่ส่งสินค้าไปให้สาขาในราคา 860 บาท (ราคาทุน 600 บาท)
2. สำนักงานใหญ่ส่งเงินสดไปให้สาขาไว้ใช้จ่าย 1,000 บาท
3. สำนักงานใหญ่ซื้อทรัพย์สินส่งไปให้สาขาเป็นเงิน 500 บาท สำนักงานใหญ่เป็น
ผู้บันทึกทรัพย์สินที่สาขาเอง ทรัพย์สินดังกล่าวมีอายุการใช้งาน 10 ปี
4. สาขาขายสินค้าเป็นเงินเชื่อได้ 1,000 บาท (เก็บเงินจากลูกหนี้ได้ 740 บาท, รับคืน
และให้ส่วนลด 60 บาท)
5. สาขาซื้อสินค้าจากบุคคลภายนอกเป็นเงินเชื่อ 240 บาท (ชำระหนี้ 100 บาท, ส่งคืน
และได้ส่วนลด 50 บาท)
6. สาขาจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ 40 บาท และรับโอนค่าใช้จ่ายจากสำนักงานใหญ่ 10 บาท
7. สาขาส่งเงินให้สำนักงานใหญ่ 1,340 บาท
8. สำนักงานใหญ่ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้บุคคลภายนอก 10,000 บาท (เก็บเงินจาก
ลูกหนี้ได้ 6,000 บาท รับคืนและให้ส่วนลด 150 บาท)

ปัญหาที่ 1 (ต่อ)

9. สำนักงานใหญ่ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ 7,000 บาท (ชำระหนี้ 5,000 บาท, ส่งคืนและได้ส่วนลด 400 บาท)

10. สำนักงานใหญ่จ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ 3,010 บาท

11. สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25x2 ของสำนักงานใหญ่มูลค่า 2,000 บาท ของสาขามูลค่า 320 บาท (เป็นส่วนที่รับมาจากสำนักงานใหญ่ 220 บาท)

12. สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25x1 ของสำนักงานใหญ่มูลค่า 1,000 บาท ของสาขามูลค่า 210 บาท (เป็นส่วนที่รับมาจากสำนักงานใหญ่ 110 บาท)

- ให้ทำ
1. ให้ลงรายการในสมุดรายวันทั่วไปของสำนักงานใหญ่และสาขา เพื่อบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นในปี 25x1
 2. ลงรายการปรับปรุงและปิดบัญชีของสาขา
 3. ลงรายการปรับปรุงและปิดบัญชีของสำนักงานใหญ่
 4. ให้ทำงบทดลองก่อนปิดบัญชีของสำนักงานใหญ่และสาขา
 5. ให้จัดทำกระดาษทำการเพื่อทำงบการเงินรวมของสำนักงานใหญ่และสาขา

เฉลยปัญหาที่ 1

จากปัญหาข้อที่ 1 จะเห็นได้ว่า สำนักงานใหญ่ได้จัดส่งสินค้าไปให้สาขาในราคาที่สูงกว่าทุน ดังนั้นทางสำนักงานใหญ่จะต้องทำการปรับปรุงผลกำไรขาดทุนที่สาขาจัดทำรายงานส่งมาให้ สำนักงานใหญ่ให้ถูกต้อง และต้องหาผลกำไรในสินค้าคงเหลือที่สาขาด้วย ซึ่งวิธีปฏิบัติทางด้านบัญชีของสำนักงานใหญ่ทำได้ 2 วิธี แต่ความแตกต่างของทั้ง 2 วิธี ดังกล่าวอยู่ที่รายการส่งสินค้าไปให้สาขา รับสินค้าคืนจากสาขา และรายการปรับปรุงกำไรในสินค้าคงเหลือที่สาขาเท่านั้น ส่วนรายการอื่นๆ วิธีปฏิบัติทางด้านบัญชีจะเหมือนกันทั้ง 2 วิธี ซึ่งแสดงให้เห็นได้ดังนี้

1. บันทึกรายการค้า ที่เกิดขึ้นในสมุดรายวันทั่วไปของสำนักงานใหญ่และสาขา

สมุดรายวันทั่วไป

สำนักงานใหญ่		สาขา
วิธีที่ 1	วิธีที่ 2	
25x1	25x1	25x1
บ/ช เดินสะพัดสาขา 660	บ/ช เดินสะพัดสาขา 660	บ/ช สินค้ารับจาก
บ/ช สินค้าส่งไปให้สาขา-ทุน 600	บ/ช สินค้าส่งไปให้สาขา-ทุน 600	สำนักงานใหญ่ 660
บ/ช สำรองกำไรในสินค้าที่สาขา 60	บ/ช สินค้าส่งไปให้สาขา-กำไร 60	บ/ช เดินสะพัด
บันทึกสินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งไปให้สาขาในราคาสูงกว่าทุนคือ 660 บาท (ราคาทุน 600 บาท)	บันทึกสินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งไปให้สาขาในราคาสูงกว่าทุนคือ 660 บาท (ราคาทุน 600 บาท)	สำนักงานใหญ่ 660
บ/ช เดินสะพัดสาขา 1,000	บ/ช เดินสะพัดสาขา 1,000	บันทึกรับสินค้าจากสำนักงานใหญ่
บ/ช เงินสด 1,000	บ/ช เงินสด 1,000	บ/ช เงินสด 1,000
บันทึกสำนักงานใหญ่ส่งเงินสดให้สาขา	บันทึกสำนักงานใหญ่ส่งเงินสดไปให้สาขา	บ/ช เดินสะพัด
บ/ช ทรัพย์สินที่สาขา 500	บ/ช ทรัพย์สินที่สาขา 500	สำนักงานใหญ่ 1,000
บ/ช เงินสด 500	บ/ช เงินสด 500	บันทึกรับเงินสดจากสำนักงานใหญ่
บันทึกสำนักงานใหญ่ซื้อทรัพย์สินส่งไปให้สาขา 500 บาท และสำนักงานใหญ่เป็นผู้บันทึกบัญชีทรัพย์สินถาวร	บันทึกสำนักงานใหญ่ซื้อทรัพย์สินถาวรส่งไปให้สาขาโดยสำนักงานใหญ่เป็นผู้บันทึกบัญชีทรัพย์สินถาวร	
		บ/ช ลูกหนี้ 1,000
		บ/ช ขาย 1,000
		บันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ